

پستهران

عالم ربانی، علامه شعرانی

روشن تفسیر قرآنی

www.ketab.ir

دکتر عبدالوہاب شاہرودی

تہران ۱۴۰۰

سرشناسه	: شاهرودی، عبدالوهاب، ۱۳۳۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: پیر تهران : عالم ربانی: علامه شعرانی، روش تفسیر قرآنی / عبدالوهاب شاهرودی.
مشخصات نشر	: تهران: مدید، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۱ ص: ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م.
شابک	: 978-622-7441-62-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: شعرانی، ابوالحسن، ۱۲۸۱ - ۱۳۵۲ -- نقد و تفسیر.
موضوع	: مجتهدان و علما - سرگذشت‌نامه
موضوع	: 'Ulama -- Biography'
رده بندی کنگره	: ۳/۵۵BP
رده بندی دیویی	: ۹۹۸/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۶۳۱۲۴۵
وضعیت رکورد	: فیبا

پیر تهران

عالم ربانی، علامه شعرانی

روش تفسیر قرآنی

نویسنده: دکتر عبدالوهاب شاهرودی

نوبت چاپ: اول، پاییز ۱۴۰۰

قیمت: ۹۰۰۰۰ تومان

چاپ و صحافی: مدید

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

حق چاپ و نشر برای انتشارات مدید محفوظ است.

فهرست

۵۰-۱۳	مقدمه (کلیات)
۱۵	۱. عالم ربانی
۲۵	۲. حوزه فلسفی تهران
۳۷	۳. تفسیر عقلی
۳۹	۱-۳. ویژگی‌ها
۴۱	۲-۳. شاخه‌ها
۴۲	۳-۳. نمونه‌ها
۴۲	۴-۳. تفسیر عقلی (معاصر)
۴۷	۴. سپاس و تشکر
۷۶-۵۱	فصل اول: زندگی‌نامه
۵۳	مقدمه
۵۴	۱. نام و نسب
۵۴	۲. دوران تحصیل و استادان
۵۷	۳. تبحر در علوم و زبان‌های متعدد
۵۸	۴. مهارت در تدریس علوم مختلف
۶۰	۵. ذوق ادبی
۶۰	۶. نبوغ فکری
۶۱	۷. فعالیت‌های تبلیغی
۶۲	۸. تربیت شاگردان

۶۳	۹. آثار علامه شعرانی در قرآن پژوهی
۶۴	۹-۱. آثار مستقل
۶۴	۹-۲. آثار غیر مستقل
۶۵	۹-۲-۱. حدیث و درایه
۶۵	۹-۲-۲. فقه و اصول
۶۵	۹-۲-۳. فلسفه و کلام
۶۶	۹-۲-۴. هیئت و نجوم
۶۶	۹-۲-۵. تاریخ و دیگر فنون
۶۷	۱۰. منش علمی و اخلاقی
۶۷	۱۰-۱. ژرف اندیشی
۶۷	۱۰-۲. آزاداندیشی
۶۸	۱۰-۳. نگاه نقادانه
۷۰	۱۱. فضایل اخلاقی
۷۰	۱۱-۱. زهد و پارسایی
۷۱	۱۱-۲. تواضع و فروتنی
۷۲	۱۱-۳. تعبد و تصلب در ولایت
۷۲	۱۱-۴. دقت و احتیاط
۷۳	۱۲. بندها و دستورالعمل های اخلاقی علامه شعرانی
۷۵	۱۳. وفات

۷۷-۱۳۰

فصل دوم: کارنامه قرآنی

۷۹	مقدمه
۸۰	۱. مجمع البیان فی تفسیر القرآن
۸۲	۱-۱. مقدمه مصحح
۸۳	۱-۲. روش مصحح
۸۴	۱-۳. پاورقی های علامه شعرانی
۸۴	۱-۳-۱. معنانشناسی واژگان
۸۵	۱-۳-۲. اعراب گذاری و ترجمه ابیات
۸۷	۱-۳-۳. ملاحظات توضیحی
۸۹	۲. تفسیر منهج الصادقین
۹۰	۲-۱ مقدمه علامه شعرانی

۹۲	۲-۲. پاورقی‌های علامه شعرانی
۹۲	۲-۲-۱. ملاحظات توضیحی
۹۴	۲-۲-۲. ملاحظات تکمیلی
۹۶	۲-۲-۳. ملاحظات انتقادی
۹۸	۲-۲-۴. ملاحظات تحلیلی
۹۹	۲-۲-۵. ترجمه احادیث و اشعار
۱۰۱	۲-۲-۶. شرح واژه‌های نامأنوس
۱۰۳	۳. تفسیر رُوح‌الجنان و رُوح‌الجنان
۱۰۷	۳-۱. مقدمه مصحح
۱۱۰	۳-۲. روش مصحح
۱۱۰	۳-۳. پاورقی‌های علامه شعرانی
۱۱۱	۳-۳-۱. آسان‌یاب کردن عبارات‌های عربی
۱۱۴	۳-۳-۲. ملاحظات انتقادی
۱۱۶	۳-۳-۳. ملاحظات توضیحی
۱۱۹	۳-۳-۴. ملاحظات تکمیلی
۱۲۱	۴. الصافی فی تفسیرالقرآن
۱۲۳	۴-۱. تصحیح علامه شعرانی
۱۲۶	۶. نشر طوبی
۱۲۸	۷. تجوید قرآن مجید
۱۳۱-۱۶۲	فصل سوم: علوم قرآنی
۱۶۴	مقدمه
۱۳۴	۱. نزول قرآن
۱۳۶	۲. جمع قرآن
۱۳۹	۴. اعجاز قرآن
۱۴۴	۴. دلایل عدم تحریف قرآن
۱۴۶	۴-۱. تواتر قرآن
۱۴۷	۴-۲. تواتر قراآت
۱۴۹	۴-۳. وجوب متابعت رسم‌الخط
۱۵۰	۴-۴. مشخص بودن سوره و تعیین مکان آیات از سوی پیامبر اکرم (ص)
۱۵۰	۴-۵. تأکید بر تلاوت صحیح

۱. عالم ربانی

عالم و عابد و صوفی همه طفلان ره‌اند
مرد اگر هست بجز عالم ربانی نیست
(سعدی)

هنوز نوجوان بودم که از رهگذر مرحوم عموم^۱، که از شاگردان شعرانی بود، با نام شعرانی آشنا شدم. او که به سیادت هیچ کس تن نمی‌داد، به شاگردی شعرانی مباحث می‌کرد و نام او را با عظمت می‌برد: «عالم ربانی، علامه شعرانی» و علامه بودن را برای او در مقابل عالم ربانی بودن او، شأنی تلقی نمی‌کرد. فهمیدم که عشق ورزیدن او به شعرانی، دانش بی‌کسران او نیست، بلکه «ربانی» بودن اوست که مهر او را در دل همه نشانده و او را جاودانه کرده بود. در دل آرزو می‌بردم که این گونه عالمان را دیدار کنم. در جوانی در کلام امام پارسیان(ع) خوانده بودم که به کمال فرمود:

«ای کمال! مردمان سه دسته‌اند: عالم ربانی و ره‌پویان عرصه رستگاری و پشه‌های پراکنده در هوا.» «ای کمال! عالمان تا دنیا باقی است، زنده‌اند، بدن‌های آنان در زمین پنهان، ولی یاد آنان در جان‌ها همیشه زنده و جاویدان است.» آری خداوند! زمین هیچ گاه از حجت الهی خالی نیست که برای خدا با برهان روشن قیام کنند... به خدا سوگند! که تعدادشان اندک، ولی نزد خدا بزرگ مقدارند که خداوند به وسیله آنان حجت‌ها و نشانه‌های خود را نگاه می‌دارد... دانش، نور حقیقی را بر قلب‌شان تابانده و روح یقین را یافته، که آن‌چه را خوش گذرانان دشوار می‌دانند، آسان شمارند... در دنیا

۱. محمدکریم شاهرودی که قاری قرآن بود و مفسر.

بدن‌هایی زندگی می‌کنند که ارواح آنان به جهان بالا و آسمان پیوند خورده، آنان جانشینان خداوند در زمین‌اند و داعیان به دین او. آه آه! چه بسیار اشتیاق دیدارشان را دارم.^۱

حال بنگریم، عالمان ربانی چه ویژگی‌هایی دارند که چنین در آسمان و زمین و در پیش پروردگار و در دل مردم بزرگانند و عظیم؟^۲
در قرآن کریم، به ویژه در دو موضع به صراحت از این مفهوم (ربانی) سخن رفته است که جای تأمل و توقف دارد؛ نخست در کریمه ذیل:

« مَا كَانَ لِيَشْرَ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّاتِينِ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ »

«هیچ بشری را نرسد که... لیکن (گویند) عالمان دین (ربانی) باشید به سبب آن که کتاب (آسمانی) را تعلیم می‌دهید و از آن رو که آن را تدریس می‌نمایید.»^۳

و نیز در شریفه:

«وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيِّ قَاتَلَ مَعَهُ رَبِّيُونَ كَيْفَ مَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ...»^۴

«و چه بسیار، پیامبرانی که همراه آنان گروه‌هایی (عابدان پارسا) کارزار کردند و...»^۵

۱. نهج البلاغه / ۲۰۱-۲۰۲ (ح ۱۴۷).

۲. در روایت از امام صادق آمده است:

«هر که برای خدا دانش بیاموزد و عمل برای خدا کند و برای خدا به دیگران بیاموزد در آسمان‌ها عظیم خوانده شود.» محمدبن حسن طوسی، الامالی، دارالتقافة، قم ۱۴۱۴ق، ص ۱۶۸.

۳. آل عمران / ۷۹.

۴. آل عمران / ۴۶.

۵. بحث درباره کلمه «رَبِّي» (Rabbi) را بنگرید در: رمضان رضایی، پری‌ناز اکبری، درآمدی بر واژه‌های دخیل در قرآن، انتشارات سمت، تهران ۱۳۸۹، ص ۱۱۰-۱۱۲.